

ПАРАДИГМАЛЬНА ОСНОВА ІНСТИТУЦІЙНО- РЕГУЛЯТОРНОЇ ПРИРОДИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Руденко-Сударєва Л. В.,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Пашинська К. С.,

здобувач кафедри міжнародних фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

- А** Проведено науково-теоретичне дослідження сутності державно-приватного партнерства; окреслено моделі регулювання взаємодії публичних та приватних інститутів бізнесу по реалізації спільних партнерських проектів. Спираючись на узагальнення зарубіжного досвіду, показано не лише універсальність механізмів публічно-приватного партнерства, а й необхідність зважати на особливості розвитку національної правової системи, приналежність країни до певної регіональної економічної чи політичної системи (Європейський Союз, БРИКС тощо), до визначеної правової групи. У статті авторами здійснено порівняльно-правову оцінку генези інституту державно-приватного партнерства; проаналізовано парадигмальну основу правової природи ДПП; досліджено успішні практики зарубіжних держав у розвитку правового забезпечення державно-приватного партнерства; на основі аналізу законодавчо-правового забезпечення та інституційного відображення функцій центральних органів влади в Україні у сфері ДПП виявлено ступінь відповідності законодавства України щодо державно-приватного партнерства міжнародним стандартам.
- Б** державно-приватне партнерство, нормативно-правова база ДПП, моделі правових режимів, регуляторно-правове забезпечення та інституціональна структура ДПП, механізми ДПП.

ПАРАДИГМАЛЬНАЯ ОСНОВА ИНСТИТУЦИОННО-РЕГУЛЯТОРНОЙ ПРИРОДЫ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Руденко-Сударєва Л. В.,

доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры международных финансов ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Пашинская К. С.,

соискатель кафедры международных финансов, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

- А** Выполнено научно-теоретическое исследование сущности государственно-частного партнерства; выявлены модели регулирования взаимодействия публичных и частных институтов бизнеса по реализации совместных партнерских проектов. Опираясь на обобщение зарубежного опыта государственно-частного партнерства, показано не только универсальность этих механизмов, но и необходимость учитывать особенности развития национальной правовой системы, принадлежность страны к определенной региональной экономической или политической системе (Европейский Союз, БРИКС и т.д.), а также одновременно к определенной правовой группе. В статье авторами осуществлена сравнительно-правовая оценка генезиса института государственно-частного партнерства; проанализирована парадигмальная основа правовой природы ГЧП; исследованы успешные практики зарубежных государств в развитии правового обеспечения государственно-частного партнерства; на основе анализа законодательно-правового обеспечения и институционального отображения функций центральных органов власти в Украине в сфере ГЧП выявлена степень соответствия законодательства Украины касательно государственно-частного партнерства международным стандартам.
- Б** государственно-частное партнерство, нормативно-правовая база ГЧП, модели правовых режимов, регуляторно-правовое обеспечение и институциональная структура ГЧП, механизмы ГЧП.

THE PARADIGMATIC BASIS OF THE INSTITUTIONAL AND REGULATORY NATURE OF THE PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS

Rudenko-Sudariva L. V.,

Doctor of Economic Science, Professor, Professor of Department of International Finances, SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

Pashynska K. S.,

Applicant of Department of International Finances, SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

- A** Research and theoretical understanding of the nature of public-private partnership made it possible to identify models for cooperation between public and private institutions to implement joint business partnerships. Based on the generalization of international experience in public-private partnership shows not only the versatility of these mechanisms also need to take into account the peculiarities of the national legal system, membership of the country in some regional economic or political system (the European Union, BRICS, etc.) and at the same time to a specific legal group. The author conducted a comparative assessment of the legal genesis of the institute of public-private partnerships; paradigmatic basis analysis of the legal nature of the PPP; researched best practices of foreign countries in the development of legal support public-private partnerships; based on analysis of legislative and legal support and institutional mapping functions of the central authorities in Ukraine PPP detected degree of compliance with the legislation of Ukraine on public-private partnership with international standards.
- B** Public-Private Partnership, PPP legal framework, models of legal regimes, regulatory and juristic security and institutional structure of PPP, PPP arrangements.

Постановка проблеми. Разом із усе активнішим та масштабнішим застосуванням механізмів державно-приватного партнерства для реалізації сервісно-інфраструктурних і пов'язаних з ними цілей у різних країнах частіше засновуються відповідні державні або державно-громадські органи управління в сфері державно-приватного партнерства. Це уможливило централізацію процесу розробки, узгодження, затвердження, реалізації, забезпечення проектів державно-приватного партнерства, а також акумулювання інформації, що відображає досвід застосування державно-приватного партнерства.

При цьому розвиток державної політики в частині регулювання діяльності зазначених державних або державно-громадських органів йде шляхом «тонкого налаштування», трансформації державних органів, які здійснювали держзакупівлі, в органи, що розробляють правила «гри» і здійснюють складне структурне (переважно крапкове) управління процесами з мінімізацією власної практичної та фінансової участі в здійсненні проекту. Такі органи відрізняються від органів державної влади, що здійснюють управлінську діяльність в сфері звичайних державних закупівель, насамперед, методами своєї діяльності.

Привабливість ідеї державно-публічного партнерства для вирішення нагальних соціальних, інфраструктурних та екологічних проблем, особливо в контексті концепції сталого розвитку, стимулює практичні спроби реалізації проектів ДПП у різних країнах світу. Ефективність механізмів таких проектів обґрунтовано в працях Аргішевського М.В., Авксентьєва М.Ю., Варнавського В. Г., Верхоєст К., Волохова В.О., Греве С., Запатріної І.В., Зверєва О.О., Лі В., Лук'янова О.М., Маркова І.В., Матявіна М.В., Осеї-Кайєї Р., Полякова О.М., Прамудавадхані Д., Петерсен О.Х., Рейнолдс Т., Сазонова В.Є., Соесіпто Р.М., Феррарі Г.Ф., Феруджі С., Ходж Дж. та інших.

Утім, попри універсальність цих механізмів для їх успішної імплементації у практику окремих країн, виникає необхідність враховувати особливості розвитку національної регуляторної системи, приналежність країни до певної регіональної економічної чи політичної системи (Європейський Союз, БРІКС тощо), а також одночасно до визначеної правової групи. Тому важливо додатково здійснити порівняльно-правову оцінку інституту державно-приватного партнерства, проаналізувати парадигмальну основу правової природи ДПП.

Існує нагальна потреба теоретичного дослідження глибинних проблем ДПП, моделювання регуляторних та економічних інституцій, створення

законодавчого базису таким чином, щоб робота всіх його учасників була зкоординованою та мала послідовну, націлену на ефективність і сталий розвиток результативність.

Метою статті стало виявлення ступеня відповідності законодавства України щодо державно-приватного партнерства міжнародним стандартам на основі дослідження успішних практик зарубіжних держав у контексті парадигмальної основи інституційно-регуляторної природи державно-приватного партнерства.

Методологічною та теоретичною основою дослідження стали фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів у сфері міжнародних економічних відносин, законодавчі й нормативні акти. Застосовано діалектичний метод наукового пізнання, а також загальнонаукові та спеціальні методи теоретичного узагальнення; аналізу та синтезу, індукції та дедукції, метод єдності історичного та логічного; методи групування та класифікації; методи статистичного, економічного, ретроспективного та порівняльного аналізу; графічного та економіко-математичного моделювання, структурно-функціонального аналізу та принципу єдності теорії і практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Попри множинність і неоднозначність концептуалізації та структурно-функціонального трактування змісту поняття «державно-приватне партнерство» в науковій літературі, авторська інтерпретація дефініції державно-приватного партнерства дозволяє ідентифікувати цей феномен як комплексний адміністративно-правовий і фінансово-економічний механізм співпраці органів публічної влади з приватним партнером або групою приватних партнерів у публічних інтересах, що характеризується:

- а) розмежуванням між партнерами відповідальності, управління ризиками, проектних витрат і доходів;
- б) довгостроковою складноструктурною функціонально-цільовою консолідацією фінансових, майнових, організаційно-управлінських, освітньо-компетентнісних, науково-інноваційних та інших матеріальних і нематеріальних ресурсів органу публічної влади і приватного партнера чи й інших кредитних, посередницьких, консалтингових учасників;
- в) досягненням коопераційного, синергетично-системного й мультиплікативного соціально-економічного ефектів;
- г) спільною метою успішної реалізації проекту (комплексу проектів) зі створення, реновації чи експлуатації фінансовоємних публічних

сервісно-інфраструктурних об'єктів або систем, або надання публічних послуг, що традиційно належать до ведення публічної влади.

Правова природа державно-приватного партнерства, на думку Сазонова В.Є., передбачає, що орган публічної влади і приватний господарючий суб'єкт реалізують функціональну та цільову консолідацію своїх ресурсів для спільної реалізації конкретного проекту чи групи проектів за умови забезпечення пріоритету публічних інтересів [9].

Науково-теоретичне осмислення того, що в зарубіжній правовій традиції називається державно-приватним партнерством, дозволяє істотно просунути в побудові моделей правового регулювання взаємодії публічних і приватних інститутів бізнесу по реалізації спільних проектів. Узагальнюючи зарубіжний досвід публічно-приватного партнерства та зважаючи на всю універсальність цих механізмів, необхідно враховувати особливості розвитку національної правової системи, приналежність країни до певної регіональної економічної чи політичної системи (Європейський Союз, БРІКС тощо), а також одночасно до визначеної правової групи.

Провівши порівняльно-правову оцінку генезису ДПП, ми виявили в роботах Сазонова В.Є. оригінальне дослідження сучасного стану та перспектив розвитку правового забезпечення й реалізації державно-приватного партнерства в зарубіжних державах, де науковець подає класифікацію «існуючих у світі моделей державно-приватного партнерства і моделей нормативного правового забезпечення державно-приватного партнерства», спираючись на два критерії: структуру правового регулювання (стан нормативно-правової бази ДПП) та систему органів управління ДПП [9].

У цьому контексті, звертаючись до класифікаційних підходів поділу спеціалізованих органів управління в сфері державно-приватного партнерства, звертаємо увагу на виокремлення таких трьох основних інституціональних категорій, визначених Крістін Фаруджіа, Тімом Рейнольдсом і Райаном Дж. Орром, як: по-перше, організації з консультативним статусом, що головним чином надають рекомендації відповідним органам державної влади, виносять остаточні рішення про реалізацію проектів; по-друге, організації, що надають повне обслуговування ринку державно-приватних партнерств та їх реалізацію в цілому від проведення необхідного пакету досліджень до надання капіталу та додаткових послуг; по-третє, «центри передового досвіду», які не надають будь-яких

спеціальних послуг у сфері реалізації проектів у рамках державно-приватних партнерств, проте здійснюють узагальнення й поширення відповідних наукових досліджень, інформації та передової практики [11].

Як зазначає Сазонов В., найчастіше спеціалізовані органи й організації, які здійснюють свою діяльність в області застосування інституту державно-приватних партнерств, створюються державами в той момент, коли відчувається недолік спеціальних конкретних функцій в інших органах державної влади. З точки зору організаційного устрою органи державного чи державно-громадського управління в сфері державно-приватного партнерства реалізують спосіб передачі (трансдукції, делегування) певних обсягів повноважень щодо надання інфраструктурних та інших публічних послуг [9]. Залежно від моделі такої передачі повноважень орган державного чи державно-громадського управління в сфері державно-приватного партнерства (або конкретний орган із числа таких, якщо їх декілька) може бути інституційований у вигляді:

- окремого державного органу виконавчої влади – агентства, міністерства тощо (наприклад, Національна комісія з розвитку та реформ КНР; Агентство з питань державно-приватного партнерства Хорватії; Міністерство фінансів і державного кредиту Мексики);
- окремого підрозділу в державному органі виконавчої влади – в міністерстві, казначействі, департаменті по забезпеченню інфраструктури тощо (відділ державно-приватних інвестицій Міністерства фінансів Нідерландів; відділ по державно-приватним партнерствам Національного казначейства ПАР; відділ з питань політики у сфері державно-приватного партнерства в рамках Казначейства Сполученого Королівства);
- експертної ради з консультативними функціями (Національна рада США з питань державно-приватного партнерства);
- спеціалізованого фонду (мексиканський Фонд з інвестицій та технологічного розвитку для сприяння державно-приватним партнерствам);
- державної корпорації (корпорація «Партнерства Британська Колумбія» в канадській провінції Британська Колумбія);
- приватної корпорації, у тому числі державно-приватної корпорації (компанія АТ «Державно-приватне партнерство – Німеччина (Партнерство Німеччина)»).

Проведений багаторівневий порівняльно-правовий аналіз правового забезпечення та інституціоналізації в сфері державно-приватного партнерства дав Сазонову В. необхідні й достатні підстави для висновку про поліморфність (різноманітність) форм, моделей і механізмів державно-приватного партнерства та моделей нормативного правового забезпечення державно-приватного партнерства, а також для формулювання узагальненої класифікації моделей правових режимів державно-приватного партнерства за критерієм структури правового забезпечення державно-приватного партнерства [9].

Як свідчить аналітична оцінка нормативно-правової бази щодо ДПП, у більшості європейських держав спеціальні закони, котрі регулюють взаємовідносини учасників публічно-приватного партнерства, не ухвалюються, і правове регулювання здійснюється на підзаконному місцевому рівні. При цьому проекти публічно-приватного характеру не ініціюються в тих сферах, де для цього не створені правові, організаційні, технічні, соціальні, економічні умови. Це відбувається тому, що виконання багатьох проектів пов'язане не тільки з економічним ризиком. Можливий і прямий зв'язок з ризиками екологічного характеру. І тут необхідно привести законодавчу та правову базу в належний вигляд, для того щоб максимально зменшити такі ризики [1].

Аналіз літературних джерел та спеціальних дослідницьких проектів дозволив дійти висновку, що законодавчі заходи стосовно регулювання ДПП можуть втілюватись у різноманітних формах. Наприклад, у деяких країнах ухвалені спеціальні закони про державно-приватне партнерство (Німеччина, Польща, Румунія, Чехія, Угорщина, Греція, Бразилія, Південна Корея, Японія, Аргентина, Латвія, Молдова, Киргизстан, Російська Федерація, Україна).

У більшості країн діють окремі законодавчі акти, що закріплюють основні принципи й інструменти державно-приватного партнерства, і проводиться робота над підготовкою та прийняттям підзаконних актів у сфері державно-приватного партнерства (Італія, Великобританія, Бельгія, США, Китай, Болгарія, Хорватія, Словаччина, Індія, Литва, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан). У низці країн з федеративним поділом прийняті регіональні законопроекти (і готуються спеціальні закони).

Крім того, є держави, в яких питання державно-приватного партнерства законодавчо не врегульовано, – Австрія, Вірменія, Ізраїль, Швеція, Сирія, Естонія, Туркменістан [8; 13; 14].

Результати виконаного нами узагальнення на основі чисельних і масштабних оцінок інституціонально-правового забезпечення феномену державно-приватного партнерства подані в порівняльній *таблиці 1*.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПОРІВНЯЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОДЕЛЕЙ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА (СКЛАДЕНО НА ОСНОВІ [9])

ТАБЛИЦЯ 1

КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ	ТИП МОДЕЛІ	ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛІ ТА ТЕРИТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ
1	2	3
За критерієм структури правового забезпечення державно-приватного партнерства	Модель, яка характеризується відсутністю профільних комплексних нормативних правових актів у галузі державно-приватного партнерства	Проекти в цій галузі регулюються загальним законодавством, у тому числі актами про державні закупівлі (Австрія, Казахстан, Мальта, Нідерланди, Швейцарія)
	Модель спеціального законодавства, яка диференційовано регулює відносини державно-приватного партнерства в деяких окремих сферах економіки	Наявність мінімального збалансованого правового регулювання окремих аспектів державно-приватного партнерства (в тому числі – концесій) за допомогою сукупності галузевих нормативно-правових актів при відсутності спеціального комплексного профільного нормативно-правового акта в області державно-приватного партнерства (Азербайджан, Білорусь, Великобританія, Німеччина, Данія, Іспанія, Італія, Китай, Нова Зеландія, Чехія, Чилі, ПАР)

1	2	3
	<p>Модель уніфікованого спеціального законодавства, яка регулює відносини державно-приватного партнерства в усіх сферах економіки <i>Така модель має різновиди (А, Б, В, Г)</i></p>	<p>Модель, яка характеризується наявністю спеціального комплексного профільного нормативно-правового акта (актів) в області державно-приватного партнерства, при цьому в різних державах ступінь повноти й деталізації правового регулювання в такому акті відрізняється (Австралія, Аргентина, Бельгія, Бразилія, Гватемала, Гондурас, Греція, Єгипет, Замбія, Ірландія, Канада, Кенія, Колумбія, Киргизстан, Латвія, Маврикій, Мексика, Пакистан, Перу, Польща, Португалія, Росія, Румунія, Сербія, Словенія, США, Танзанія, Україна, Уругвай, Франція, Хорватія, Південна Корея, Японія)</p>
	<p>А. Модель, яка передбачає наявність тільки на центральному (федеральному, якщо в державі федеративний устрій) рівні спеціального профільного нормативно-правового акта в області державно-приватного партнерства й актів, що забезпечують</p>	<p>Гватемала, Греція, Єгипет, Замбія, Ірландія, Кенія, Колумбія, Киргизстан, Латвія, Маврикій, Перу, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Танзанія, Україна, Уругвай, Франція, Хорватія, Південна Корея, Японія</p>
	<p>Б. Модель, яка передбачає наявність одночасно на центральному (федеральному) і на регіональному рівнях спеціальних профільних нормативно-правових актів у галузі державно-приватного партнерства й актів, що забезпечують</p>	<p>Аргентина, Бразилія, Канада, Мексика, Пакистан, США</p>
	<p>В. Модель, яка передбачає наявність лише на регіональному рівні спеціальних профільних нормативно-правових актів у галузі державно-приватного партнерства</p>	<p>Австралія, Бельгія, Росія</p>
	<p>Г. Модель, яка характеризується певною редувантністю (надлишковою множинністю, перенасиченістю) законодавчих актів в області державно-приватного партнерства</p>	<p>Бразилія</p>
<p>За критерієм наявності спеціального органу управління у сфері державно-приватного партнерства</p>	<p>Один спеціальний орган управління у сфері державно-приватного партнерства</p>	<p>Характеризується наявністю на центральному рівні влади спеціального профільного органу державного або державно-громадського управління (зокрема, спеціального фонду) в сфері державно-приватного партнерства (статус таких органів різний; у деяких випадках додатково можуть бути аналогічні органи на регіональному рівні) (Австралія, Аргентина, Бельгія, Бразилія, Великобританія, Німеччина, Італія, Казахстан, Канада, Латвія, Мальта, Нова Зеландія, Пакистан, Перу, Португалія, Уругвай, Франція, Хорватія, Чилі, Японія)</p>

1	2	3
	Декілька спеціальних органів управління в сфері державно-приватного партнерства	Модель, яка характеризується наявністю на рівні центральної влади відразу декількох спеціальних органів державного або державно-громадського управління в сфері державно-приватного партнерства (Данія, Ірландія, Китай, Мексика, Нідерланди, Росія, США, Швейцарія)
	Відсутність спеціального профільного органу державного управління в сфері державно-приватного партнерства	Модель, яка характеризується відсутністю спеціального профільного державного органу або державно-громадського управління в сфері державно-приватного партнерства (Австрія, Іспанія та інші)

Авторська ідентифікація та порівняльний аналіз моделей регуляторних механізмів державно-приватного партнерства, результати яких представлені нами в *табл. 1*, підтверджуються такими висновками.

По-перше, модель уніфікованого спеціального законодавства, яка регулює відносини державно-приватного партнерства в усіх сферах економіки, має як переваги, так і недоліки – порівняно з моделлю законодавства диференційовано регулює відносини державно-приватного партнерства в деяких окремих сферах економіки. Так, перевагою є, безсумнівно, універсальність норм такого законодавства (для першої з цих двох моделей), оскільки правова природа такого роду взаємин, в цілому, однакова й деякі суттєві питання, наприклад, правила укладання договорів про державно-приватні партнерства щодо всіх сфер схожі. Основним недоліком такої моделі уніфікованого правового регулювання відносин державно-приватного партнерства є неминуча в цьому разі відсутність необхідної гнучкості законодавства, що особливо гостро відчувається при застосуванні загальних правових норм до відносин по реалізації конкретних проектів державно-приватного партнерства органами публічної влади на різних рівнях і в різних сферах суспільних відносин.

По-друге, перевагою моделі законодавства, що диференційовано регулює відносини державно-приватного партнерства в деяких окремих сферах економіки, є її потенційно вища стимулююча дія, яка сприяє створенню конкурентних ринків. Окрім цього, ця модель дозволяє створити потенційно ефективніші гарантії забезпечення публічних інтересів і механізмів державного контролю за належною реалізацією проектів. Компромісом у такому випадку є оптимальне поєднання зазначених двох моделей правового регулювання.

По-третє, тенденція використання моделі загального законодавства, що регулює реалізацію

інституту державно-приватних партнерств в цілому, спостерігається в тих державах, де порівняно нещодавно почали застосовувати державно-приватне партнерство та де законодавство щодо цього прийнято так само недавно і перебуває на стадії становлення. Навпаки, країни, в яких практика реалізації державно-приватного партнерства (Австралія, Великобританія, США, ПАР) уже є усталеною, все рідше ухвалюють універсальне законодавство в сфері державно-приватного партнерства.

Утім, як пише Джузеппе Ф. Феррарі, «не існує єдиної європейської моделі державно-приватного партнерства і, відповідно, єдиної європейської моделі законодавства про державно-приватне партнерство. Немає підстав навіть стверджувати, що певні більш-менш перевірені в будь-якій країні форми співпраці між державою і приватним сектором також адекватно регулюються на загальноєвропейському рівні. Це не дивує, оскільки національні системи значно різняться з точки зору регулювання відносин між державними органами і приватними особами» [12].

У контексті обговорення напрямів розвитку правового забезпечення державно-приватного партнерства особливого значення в цій сфері набувають дослідження успішного досвіду зарубіжних держав. Нині найбільш активно інститут державно-приватного партнерства розвивається в Австралії, Німеччині, Великобританії, США, Індії, Іспанії, Італії, Канаді, Франції, ПАР, Японії та низці інших держав [9].

Слід зазначити, що величезна важливість і ефективність інструменту державно-приватного партнерства стала причиною створення цілої низки міжнародних інституціональних структур, що надають допомогу урядам щодо успішного впровадження найкращої практики, забезпечення обміну досвідом ДПП для всебічної підтримки та розвитку ДПП (*табл. 2*).

**МІЖНАРОДНІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ СТРУКТУРИ ПІДТРИМКИ
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА (СКЛАДЕНО АВТОРАМИ)**

ТАБЛИЦЯ 2

ІНСТИТУЦІЯ	МЕТА СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІЇ
Міжнародний центр ДПП Європейської економічної комісії ООН (UNECE International PPP Centre of Excellence)	Створений для таких цілей, як: ідентифікація найкращої світової практики ДПП, допомога урядам щодо успішного впровадження найкращої практики, забезпечення обміну досвідом ДПП між досвідченими країнами та такими, в яких процеси ДПП тільки розпочинаються
Європейський консультативний центр ДПП (European PPP Expertise Centre)	Створений за спільною ініціативою Європейського інвестиційного банку, Європейської Комісії та країнами-членами та кандидатами у члени ЄС з метою зміцнення спроможності державного сектора щодо здійснення ДПП
Національна рада з питань ДПП США (The National Council of For Public- Private Partnerships)	Федеральна платформа, створена у 1985 році для всебічної підтримки та розвитку ДПП
Ресурсний центр щодо ДПП у секторі інфраструктури (PPP in Infrastructure Resource Center)	Створений за ініціативою Світового банку із залученням до фінансування мультидонорського Фонду консультування інфраструктурного ДПП (The Public-Private Infrastructure Advisory Facility (PPIAF) та Норвезького трастового фонду для приватного сектора та інфраструктури (The Norwegian Trust Fund for Private Sector and Infrastructure (NTF-PSI)). Ресурсний центр пропонує посилання на сайти органів, що відають питаннями ДПП у різних країнах світу
Міжнародна асоціація фінансування проектів (International Project Finance Association (IPFA))	Створена у 1998 році з метою полегшення діалогу між державними партнерами різних країн і представниками бізнесу – потенційними приватними партнерами, надання консультативної підтримки, навчання й організації міжнародних заходів з просування проектів ДПП
Європейський форум ДПП	Створений на базі Європейського інституту державного управління (European Institute of Public Administration, EIPA) з метою підвищення кваліфікації працівників державних органів та установ
Програма develoPPP.de programme, що фінансується Міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини	Впроваджується одразу декількома організаціями Німецького співробітництва заради розвитку DEG (Німецьке інвестиційне Агентство), GIZ (Німецьке Агенство міжнародного розвитку) та sequa gGmbH (приватний імплементаційний партнер). Покликана виконувати такі завдання, як: мобілізація фінансування, технічна допомога, консультативна підтримка, ведення діалогу між державними партнерами, міжнародними організаціями та приватним сектором з метою організації успішних проектів ДПП
Програма розвитку державно- приватного партнерства AMP США (P3DP) впроваджується FHI Development 360 LLC (FHI 360)	Метою Програми є розвиток державно-приватного партнерства в Україні шляхом надання допомоги Уряду України на національному та місцевому рівнях. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України здійснює співробітництво із Програмою розвитку державно-приватного партнерства Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) з 2010 року

Вважаємо, що з метою врегулювання проблем розвитку й удосконалення механізмів ДПП з боку ООН усе більш важливим стає розвиток мережі національних центрів сприяння розвитку ДПП, так званих UNECE Specialist PPP Centres. Як наголошує професор І. Запатріна, такі центри особливо важливі для ринків і країн, що лише починають свій шлях у ДПП [6].

У цьому контексті важливо чітко окреслити спеціалізацію таких центрів по країнах, спираючись на виявлення потреб самих країн. Одночасно доцільним може стати залучення до організації роботи таких центрів інститутів громадянського суспільства, які попри відсутність належного фінансування володіють потужним інтелектуальним потенціалом, прагненням до інноваційних зрушень і

готовністю до роботи. Роль таких інституцій, на думку І. Запатріної, важлива для забезпечення прозорості, впливу на політику в сфері ДПП (пріоритети розвитку, досліджень), представлення та захисту інтересів суспільства [7].

З метою узагальнення «передової міжнародної практики» та застосування загальновізнаних стандартів щодо регулятивної основи ДПП Європейським банком реконструкції та розвитку було виконано детальний аналіз законів про ДПП

у різних країнах, зокрема в 27 країнах, у тому числі – і в Україні, та здійснено порівняння з Типовими положеннями ЮНСІТРАЛІ щодо законодавства про інфраструктурні проекти, які фінансуються з приватних джерел [12].

Таблиця 3 підсумовує основні елементи методології, яка використовувалась у Звітах стосовно ДПП для ЄБРР щодо елементів загально визнаних як «найкраща міжнародна практика» для кожної основної сфери.

АНАЛІЗ НАЙКРАЩОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗА МЕТОДИКОЮ ЄБРР [5]

ТАБЛИЦЯ 3

ОСНОВНА СФЕРА	ЦІЛЬ	ПЕРЕДОВА ПРАКТИКА
1	2	3
Загальна політика	Оцінити загальну політику країни та намагання щодо вдосконалення нормативної-правової бази ДПП	Наявність документів загальної політики; наявність «структурної одиниці відповідальної за ДПП» (ДПП Структура)
Основи законодавства про ДПП	Оцінити наявність профільного закону чи низки нормативно-правових актів, які регулюють ДПП і дозволяють отримати легкий доступ до чіткого та стабільного правового середовища для проєктів ДПП із метою сприяння структурування проєктів ДПП, переговорів та їх завершення	– Наявність профільного закону, який регулює ДПП у конкретних галузях; – наявність актів органів місцевого самоврядування, які регулюють комунальні ДПП; – наявність самого законодавства ще не є позитивним індикатором. Позитивним індикатором є чіткість юридичного режиму в цілому, який діє щодо окремо узятого сектора/інфраструктури/ послуг
Визначення та сфера дії законодавства про ДПП	Оцінити наявність чіткого визначення меж та обсягу застосування законодавства про ДПП	– Чіткість обмеження ризиків, які впливають на чинність договору ДПП, незалежно від того, яким чином названо той або інший документ; – точна ідентифікація державних органів, які приймають рішення про впровадження ДПП та укладання договорів ДПП; – належна координація між залученими органами влади та недискримінація національних та іноземних осіб під час виконання ролі приватного партнера/інвестора
Вибір приватного партнера	Визначити наявність обов'язкового справедливого та прозорого процесу відбору та конкурсних правил, наявність лише обмеженої кількості винятків із таких правил, можливість прямих переговорів, наявність конкурсу в разі ініціювання проєкту приватним партнером та можливості для оскарження результатів	– Посилання на принципи прозорості, відсутність дискримінації, пропорційності та ефективності; оприлюднення інформації щодо проєкту та рішення процесу визначення переможця; – наявність положень, які забезпечують чіткі рекомендації, гарантуючи певний рівень об'єктивності та мінімум стандартів, а також достатню гнучкість у діях органів, які в подальшому виступатимуть стороною договору, щодо питань організації процедури попереднього вибору партнера та запитів на конкурсні пропозиції; – елементи, що запобігають довготривалому та не прозорому обговоренню договору ДПП; – процедури оскарження конкурсу його учасниками та третіми заінтересованими сторонами

1	2	3
Договори ДПП	Оцінити гнучкість щодо змісту положень договорів ДПП, які дозволять належне розподілення ризиків без необов'язкових або нереальних/неприбуткових/обов'язкових вимог/втручання держаного чи місцевого органу, що буде стороною договору (зобов'язання, тарифи, припинення, відшкодування)	Наявність «типового договору ДПП» або типових положень сама по собі не є позитивним індикатором, але може бути таким, якщо використання відповідних типових договорів не є обов'язковим
Забезпечення та питання підтримки	Визначити наявність надійних інструментів забезпечення активів і руху коштів приватного партнера на користь кредиторів	Можливість входження/заміни (step-in) приватного партнера, можливість державної фінансової підтримки або гарантій державного/муніципального органу щодо виконання своїх зобов'язань
Врегулювання спорів та право, що підлягає застосуванню	Оцінка можливості одержання відповідних компенсацій за порушення згідно із застосуванням правом через звернення до міжнародних арбітражних судів і примусовим виконанням їх рішень	– Ратифікація країною відповідних міжнародних конвенцій; – сторони вправі обрати право, що застосовується у відносинах між ними, й обрати певний порядок врегулювання спорів

Наявність чіткої політики, пов'язаної з ДПП (наприклад, відповідної програми уряду), що не стосується приватизації, є загально визнаним елементом найкращої практики ДПП. У зв'язку із реалізацією цієї політики будь-які невідповідності, якщо вони є, між місцевим або національним законодавством, на думку фахівців ЄБРР, мають бути усунені. Вони також вважають, що наявність органу відповідального за ДПП, який сприяє гармонізації та вивченню ДПП у різних галузях, є позитивним показником. Така структура повинна підпорядковуватися Міністерству фінансів чи Міністерству економіки країни, роллю якого має бути контроль за впровадженням програм розвитку ДПП.

Здебільшого, спеціалістами ЄБРР вважається хорошою практикою мати єдиний та загальний закон про концесію (чи ДПП), як протилежність до чисельних спеціально-галузевих законодавчих актів. Включення положень у загальний закон про концесію (закон про ДПП), які передбачають, що галузеве законодавство є додатковим по відношенню до основного закону про ДПП, вважається теж хорошою практикою (приклад: законодавство про ДПП у Македонії та Румунії).

Крім того, вважаємо, що на відміну від жорсткого імперативного режиму нормативно-

правового регулювання належний закон про ДПП повинен сприяти юридичній гнучкості для забезпечення передової індивідуалізації застосування законодавства, намірів та проектів.

В Україні підготовка та реалізація інвестиційних проектів регулюється декількома законами, що мають різні вимоги. Нормативно-правову базу щодо ДПП забезпечують:

- а) низка Законів України, зокрема, Господарський кодекс України; Цивільний кодекс України; Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI; Закон України «Про концесії» від 16.07.1999 р. № 997-XIV тощо;
- б) підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють здійснення ДПП в Україні, наприклад, розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки» від 14.08.2013 р. № 739; постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства» від 11.04.2011 р. № 384 тощо. Крім того, існує низка поважних нормативних документів, які, втім, не «вмикають зелене світло» для застосування державно-приватного партнерства в нашій країні.

АНАЛІЗ НЕЩОДАВНО ІМПЛЕМЕНТОВНИХ РЕФОРМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДПП НА ОСНОВІ МЕТОДОЛОГІЇ ЄБРР

ТАБЛИЦЯ 4

РЕФОРМИ ДПП (ПРОЕКТИ)				ПРЕЦЕДЕНТИ В ЄС	
ОСНОВНИЙ НАПРЯМ	КУВЕЙТ	ЄГИПЕТ	АЛБАНІЯ	ПОРТУГАЛІЯ	ГРЕЦІЯ
1	2	3	4	5	6
Загальна політика	Уряд прагне сприяти ДПП транзакціям. Жодного ДПП проекту ще не впроваджено	Уряд прагне сприяти ДПП. Впровадження декількох пілотних ДПП проектів	Уряд прагне сприяти ДПП. Впровадження одного ДПП проекту	Уряд прагне сприяти ДПП. Впровадження декількох ДПП проектів	Уряд прагне сприяти ДПП. Впровадження декількох ДПП проектів
Загальна правова база	Спеціальний закон підготовлений, але ще не прийнятий (проект 2006 року)	Спеціальний закон підготовлений, але досі обговорюється	Спеціальний закон підготовлений та прийнятий	Спеціальний декрет-закон підготовлений та прийнятий (Декрет-закон № 141/2006 від 27.07.2006 р.)	Спеціальний закон підготовлений та прийнятий (Закон № 3389/2005 ухвалений у вересні 2005 року)
Визначення та сфера дії закону про ДПП	Сфера дії закону обмежена («Всі сектори національної економіки мають бути доступні для ДПП, окрім тих, що прямо заборонені законом») у ст. 1.4 проекту закону	ДПП визначено (визначення «Партнерського контракту» у ст. 2 проекту закону)	– ДПП визначено (визначення «концесії» у ст. 2 закону). – Сфера дії закону обмежена (перелік секторів у ст. 4 закону)	– ДПП визначено (у ст. 2 закону). – Перелік секторів відсутній і жоден сектор не виключений. – Виключення спеціальних форм договорів (наприклад, договорів концесії для громадських робіт і послуг, договорів управління) та проектів < 25 мільйонів євро інвестиційної вартості або 10 мільйонів євро державних платежів (ст. 2 закону)	– Визначення ДПП відсутнє. – Будь-які роботи або послуги, що знаходяться в компетенції державних органів, можуть стати предметом Договору про ДПП, окрім випадків, коли Конституція прямо це забороняє (наприклад, оборона, судочинство, поліцейське патрулювання). – Проекти не мають перевищувати 200 000 000 євро (не включаючи ПДВ)
Відбір приватного партнера	Задоволення принципу чесної та відкритої процедури відбору та тендерних правил, конкурентних правил щодо пропозицій наданих за власною ініціативою (ст. 2.3 проекту закону та ст. 4.6 проекту підзаконного акту) та можливості оспорування незаконних рішень (ст. 5.6 проекту підзаконних актів)	Задоволення принципу чесної та відкритої процедури відбору та тендерних правил, можливості оспорування незаконних рішень (ст. 19 проекту закону). Згадування про пропозиції наданих за власною ініціативою в проекті закону відсутнє	Задоволення принципу чесної та відкритої процедури відбору та тендерних правил з обмеженими винятками, що дозволяють прямі переговори (ст. 22 закону), конкурентних правил щодо пропозицій наданих за власною ініціативою (ст. 23 закону) та можливості оспорування незаконних рішень	Застосовується Директива 2004/18/ЄС. Застосування загальних принципів ЄС про відкритість, прозорчійність, рівне ставлення взаємне визнання, захист навколишнього середовища та свободи конкуренції	Застосовується Директива 2004/18/ЄС. Застосування загальних принципів ЄС про відкритість, прозорчійність, рівне взаємне визнання, захист навколишнього середовища та свободи конкуренції. 4 різні процедури прийняття рішень: відкрита, обмежена, договірна та процедура конкурентного діалогу (ст. 8 закону). Два останні тільки для складних транзакцій
Договір про ДПП	Гнучкий, оскільки модельний договір про ДПП не наведений у проекті закону	Модельний договір про ДПП не наведений у проекті закону, але орган з питань ДПП вимагає значною мірою використовувати попередні договори про ДПП (наприклад, договір про шкільне ДПП мав бути використаний у проекті очисних споруд), що призводить до недостатньої гнучкості	Гнучкий, оскільки модельний договір про ДПП не наведений у законі	Гнучкий, оскільки модельний договір про ДПП не наведений у законі	– Гнучкий, оскільки обов'язковий модельний договір про ДПП не наведений у законі. – У законі містяться детальні, але примірні описи положень, що можуть бути включені

1	2	3	4	5	6
Питання безпеки та підтримки	Можливість входження/заміни (step-in) приватного партнера. Можливість урядової фінансової підтримки або гарантування органом влади належного виконання його зобов'язків (ст. 3.4 проекту закону «Договір про ДПП має встановлювати межі, якщо такі є, підтримки Договору про ДПП Державою, державними органами, компаніями державної власності або іншими особами, включаючи дочірні компанії, поручителів, внески у майновій формі і т.д.»)	– Можливість входження/заміни (step-in) приватного партнера не зазначена. – Можливість урядової фінансової підтримки або гарантування замовником належного виконання його зобов'язань не зазначена	– Можливість входження/заміни (step-in) приватного партнера не зазначена. – Можливість публічної фінансової підтримки або гарантування органом влади належного виконання його зобов'язань (ст. 11.3.b закону)	Можливість публічної фінансової підтримки або гарантування органом влади належного виконання його зобов'язань не зазначена	– Можливість входження/заміни (step-in) приватного партнера зазначена як договірні положення. – Можливість урядової фінансової підтримки або гарантування органом влади належного виконання його зобов'язань не зазначена
Вирішення спорів і право, що застосовується	– Сторони не можуть домовитись щодо вибору права, право Кувейту має застосовуватись до договорів ДПП (ст. 5 проекту закону). – Сторони вільні обрати порядок вирішення спорів, тобто суди Кувейту або міжнародний арбітраж (ст. 5 проекту закону)	– Сторони не можуть домовитись щодо вибору права, право Єгипту має застосовуватись до договорів ДПП (ст. 34 проекту закону). – Включення арбітражних умов має бути затверджено Урядом (ст. 34 проекту закону)	– Сторони не можуть домовитись щодо вибору права, право Албанії має застосовуватись до договорів ДПП, але «Концесіонер, його акціонери та інші бізнес партнери вільні обрати право, що буде керівним у їх відносинах» (ст. 30 закону). – Сторони вільні обрати порядок вирішення спорів, тобто суди Албанії або міжнародний арбітраж (ст. 31 закону)	– Сторони не можуть домовитись щодо вибору права, право Португалії має застосовуватись до договорів ДПП. – Можливість міжнародного арбітражу не згадується. – Згадується «комітет для ведення переговорів», вповноважений Міністерством фінансів вирішувати спори	– Сторони не можуть домовитись щодо вибору права, право Греції має застосовуватись до договорів ДПП. – Спори мають бути вирішені шляхом арбітражу, Договір про ДПП має містити правила, що регулюють арбітраж. – Сторони вільні обрати між місцевим і міжнародним арбітражем, якщо підрядник не з Греції

Складено на основі: Діагностичний огляд законодавства про Державно-приватне партнерство: посібник. Програма розвитку державно-приватного партнерства: USAID/Від американського народу, 20 жовтня 2011 р.

Заслугують на увагу такі з них:

- указ Президента № 5 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», що визначає реформи майже в усіх сферах до 2020 року. Він містить перелік 63 реформ для реалізації на національному рівні, серед них: реформа транспортної інфраструктури, телекомунікаційної інфраструктури, енергетики, програма енергоефективності, реформа житлово-комунального господарства, програма залучення інвестицій, реформа управління державною власністю. Утім ДПП не було внесено в перелік пріоритетних реформ;
 - постанова Верховної Ради України № 26 від 2014 року визначає політику, якої має дотримуватися кожне з профільних міністерств, що розробляє власну політику щодо відповідної сфери. Однак жодне положення цієї програми не пов'язане з потенційними проектами [11].
- Слід зазначити, що ступінь відповідності вітчизняного законодавства стосовно державно-приватного партнерства передовим практикам успішних

країн і міжнародним стандартам є дуже слабким, що доводить порівняльна інфографіка, наведена на **рисунку 1**. Аналогічний стан речей демонструє

і дослідження ступеня відповідності міжнародним стандартам концесійного законодавства України в основних секторах дії ДПП (**рис. 2**).

Рис. 1. Ступінь відповідності законодавства України щодо державно-приватного партнерства міжнародним стандартам: порівняльний аналіз [7]

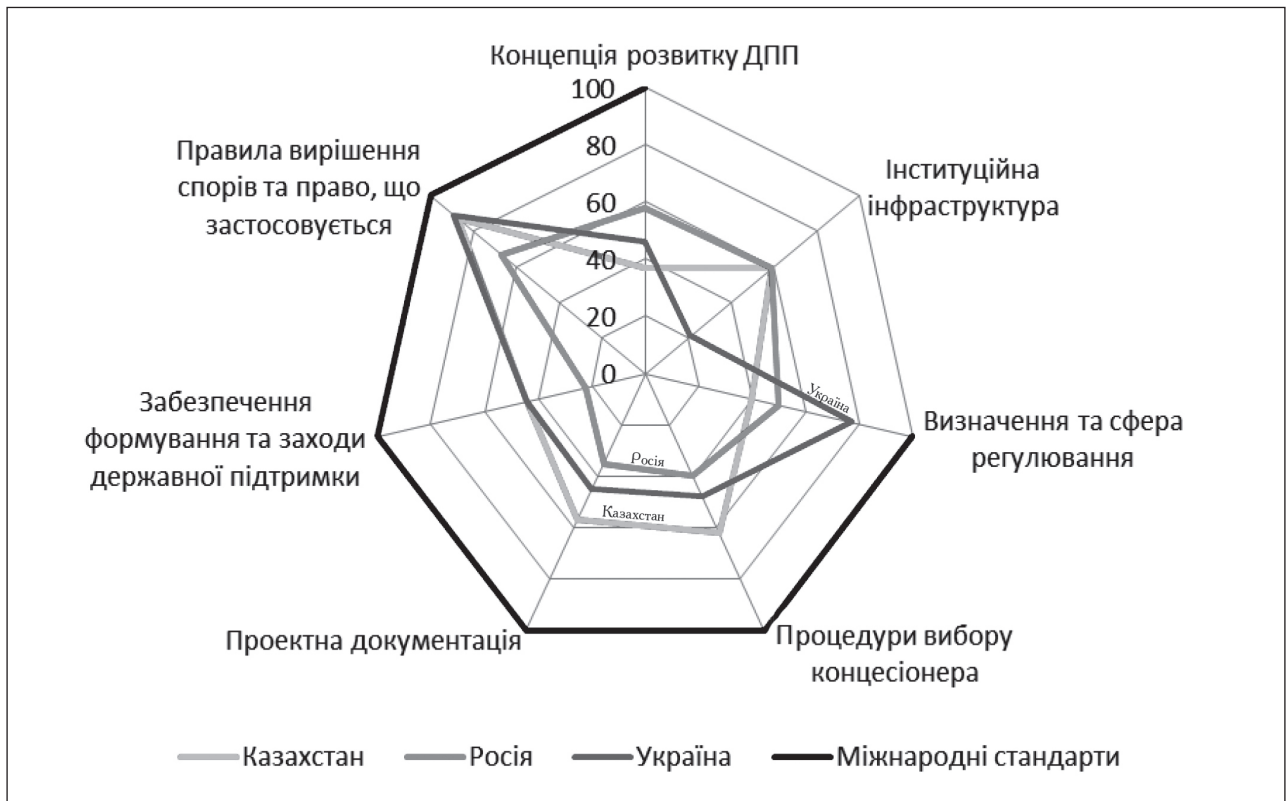

Рис. 2. Ступінь відповідності міжнародним стандартам концесійного законодавства України, Росії та Казахстану в основних секторах дії: порівняльний аналіз [7]

Як зазначається у спеціальному дослідженні, проведеному Міжнародним банком реконструкції та розвитку у 2016 році, «хоча більша частина законодавства в принципі є прийнятною відповідно до міжнародних принципів, воно є суперечливим, а вибір форми реалізації проекту є довільним. Закони передбачають різні процеси реалізації, затвердження та закупівель. Класифікація проекту є ситуативною та здійснюється на розсуд профільного міністерства і, таким чином, саме воно визначає, як управляти проектом. На класифікацію проекту і вибір закону, який буде використаний для його реалізації, впливатимуть бюджетне фінансування та міркування щодо точності та масштабів вимог. Жодного офіційного аналізу щодо класифікації проекту з огляду на оптимальний метод закупівель або оптимальну юридичну та фінансову структуру договору перед цим не проводиться» [3].

«Значна кількість проектів була укладена згідно із загальним Законом про концесії та великою кількістю секторальних концесійних законів Міністерство економічного розвитку і торгівлі інформує про 210 договорів про концесії, а Фонд державного майна – про 146. Проте їх може бути й більше. Реєстрація муніципальних проектів у Фонді державного майна не є обов'язковою. Одна з основних проблем виникає з огляду на те, що Закон про концесії співіснує із Законом про ДПП та іншими законами, які вже згадувалися, а якщо виникає розбіжність між ними, немає жодного механізму для вирішення цього конфлікту. Таким чином, не зрозуміло, який із законів має перевагу» [3].

Деякі проекти, що здійснюються за участю приватного сектора та класифікуються як договори ДПП або концесії в інших країнах світу, в Україні реалізуються з використанням договорів оренди.

Організаційна система управління державно-приватними партнерствами в Україні, на наш погляд, також не є досконалою. Міністерство економічного розвитку і торгівлі виступає провідним органом з розробки політики, управління та сприяння розширенню державно-приватного партнерства. Варто зауважити, що «сприяння» ДПП передусім передбачає перевагу однієї форми реалізації проекту над іншою, що становить очевидний конфлікт інтересів під час виконання окремих функцій міністерства в контексті незалежного оцінювання аналізу ефективності проектів ДПП. Роль Міністерства фінансів у ДПП не є достатньо сформованою; у ньому немає координуючого підрозділу з питань ДПП, а завдання, пов'язані з ДПП, розподілені між різними підрозділами. Підрозділ фінансових питань приватизації та майнових відносин (ПФПМВ) у рамках Мінфіну має справу

з політикою ДПП та необхідними законодавчими змінами, а також з фінансовими платежами, пов'язаними з ДПП, наприклад, концесійними платежами на користь держави. Проте спрямування проекту до цього підрозділу є цілком ситуативним. Проект ДПП може подаватися в галузевий підрозділ, а ПФПМВ може взагалі не знати про нього, якщо в контексті його розгляду не постане питання, пов'язане з розвитком законодавства чи з політикою у сфері ДПП. Мінфін є установою, яка відповідає за державну підтримку та державні гарантії щодо ДПП, а також за традиційні державні інвестиції, проте, станом на час проведення цієї оцінки, у рамках Мінфіну не було чіткого розподілу відповідальності за оцінку й управління фінансовими ризиками, пов'язаними з ДПП (табл. 5).

Як випливає з табл. 5, Україна має фрагментовану систему реєстрації проектів ДПП, яка виграла б від консолідації. Так, Мінекономрозвитку веде облік проектів ДПП, що реалізовані відповідно до Закону про ДПП; Фонд державного майна веде реєстр концесійних договорів, проте облік у ФДМУ концесійних договорів по відношенню до об'єктів права комунальної власності не є обов'язковим. Крім того, профільні міністерства, а саме Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства та Міністерство енергетики та вугільної промисловості, ведуть окремі реєстри концесійних проектів у своїх секторах [4].

Слід зазначити, що в останні роки Україна пережила зростаючий макроекономічний дисбаланс та економічну стагнацію. Це було спричинено незадовільним рівнем макрофінансового управління та падінням інвестицій і зовнішнього попиту. Неефективне управління та корупція призвели до нераціональних державних витрат, зруйнували здатність Уряду формувати державну політику й управляти державними програмами. Це, відповідно, підірвало довіру суспільства до державних установ. У той же час корупція та погіршення захисту майнових прав, недосконале правове регулювання інвестиційної діяльності й оподаткування суттєво послабили інвестиційний клімат і перешкоджають внутрішнім та зовнішнім приватним інвестиціям [3].

Нинішні суттєві проблеми в отриманні фінансування проектів також обмежують і значно ускладнюють розвиток державно-приватного партнерства. Серед них: недостатність державного фінансування для покращання комунальної інфраструктури, складність запозичення коштів органами місцевого самоврядування; обережність приватних і портфельних інвесторів; обмеженість

ІНСТИТУЦІЙНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ФУНКЦІЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В УКРАЇНІ У СФЕРІ ДПП [3]

ТАБЛИЦЯ 5

УСТАНОВА	ОСНОВНІ РОЛІ Й ОБОВ'ЯЗКИ	КОМЕНТАРІ
Профільні міністерства; центральні органи влади та органи місцевого самоврядування	Підготовка проектів, які безпосередньо впливають з їх основних функцій. Перегляд та прийняття рішення щодо пропозицій, поданих агентствами й іншими установами, які перебувають під їхнім контролем, для розробки проектних пропозицій щодо ДПП. Проведення технічної та економічної оцінки пропозицій щодо ДПП. Подання до Мінекономрозвитку відібраних проектних пропозицій щодо ДПП. Контроль за виконанням договорів, укладених у рамках ДПП по відношенню до об'єктів, які належать до сфери їхнього управління	Мінекономрозвитку переглядає лише проектні пропозиції ДПП, підготовлені згідно із процедурами Закону про ДПП. Законодавство про концесії не вимагає оцінки проектів концесії
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	Розгляд пропозицій щодо проектів ДПП та погодження висновків за результатами аналізу ефективності для об'єктів державної власності та комунальної власності (в разі державної підтримки). Перевірка виконання договорів, укладених у рамках ДПП. Підготовка пропозицій щодо забезпечення формування та реалізації державної політики у ДПП. Проведення моніторингу ефективності діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері ДПП. Розроблення концепції та проектів державних цільових програм щодо сприяння розширенню ДПП, вжиття заходів для їх виконання. Сприяння захисту законних прав та інтересів державних і приватних партнерів у процесі здійснення ДПП. Сприяння досудовому врегулюванню спорів між державними та приватними партнерами. Проведення моніторингу, узагальнення й оприлюднення в установленому порядку результатів здійснення ДПП, у тому числі здійснення оцінки та моніторингу загального рівня ризиків державного партнера в договорах, укладених у рамках ДПП. Проведення моніторингу дотримання вимог законодавства у сфері ДПП, у тому числі під час проведення конкурсів з визначення приватного партнера. Проведення в межах повноважень інформаційно-роз'яснювальної і консультативної роботи. Участь в організації навчання й підвищення кваліфікації фахівців у сфері ДПП. Облік договорів, укладених у рамках ДПП. Подання позовів про розірвання договорів, укладених у рамках ДПП, щодо об'єктів державної власності, у разі порушення приватними партнерами умов таких договорів	
Міністерство фінансів	Погодження аналізу ефективності для об'єктів державної власності та для об'єктів комунальної власності в разі необхідності надання державної підтримки. Погодження проекту рішення КМУ про здійснення ДПП для об'єктів державної власності. Передбачення видатків для надання державної підтримки здійсненню ДПП під час складання проектів Державного бюджету України на наступні роки. Моніторинг здійснення концесійних платежів для об'єктів державної власності	
Кабінет Міністрів України	Приймає рішення щодо здійснення проектів ДПП щодо об'єктів державної власності та надання державної підтримки для здійснення проектів ДПП щодо об'єктів комунальної власності	
Фонд державного майна	Реєстр державних концесій, у тому числі концесійних платежів, передбачених договором. Реєстр концесій щодо об'єктів комунальної власності (реєстрація не є обов'язковою)	Не реєструє активи, пов'язані з ДПП
Міністерство енергетики і вугільної промисловості	Реєстр концесій об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності	Відсутність чіткої ролі в управлінні/реєстрації фінансових ризиків у ДПП та концесіях

доступного іноземного капіталу; проблеми гарантування постійних доходів для обслуговування позик тощо.

Утім, глибокі політичні, економічні та соціальні перетворення останніх двох десятиліть, інтенсивні процеси глобалізації в сучасному світі створили належне підґрунтя для консолідації зусиль влади і бізнес-співтовариства у вирішенні завдань щодо задоволення потреб населення в широкому спектрі послуг, які традиційно є сферою відповідальності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Висновки і перспективи подальших досліджень

- Державно-приватне партнерство як комплексний адміністративно-правовий та фінансово-економічний механізм співпраці органів публічної влади з приватним партнером або групою приватних партнерів у публічних інтересах, характеризується: а) розмежуванням між партнерами відповідальності, управління ризиками, проектних витрат і доходів; б) довгостроковою складною структурною функціонально-цільовою консолідацією фінансових, майнових, організаційно-управлінських, освітньо-компетентнісних, науково-інноваційних та інших матеріальних і нематеріальних ресурсів органу публічної влади і приватного партнера чи й інших кредитних, посередницьких, консалтингових учасників; в) досягненням коопераційного, синергетично-системного та мультиплікативного соціально-економічного ефектів; г) спільною метою успішної реалізації проекту (комплексу проектів) зі створення, реновації чи експлуатації фінансово-емних публічних сервісно-інфраструктурних об'єктів або систем, або надання публічних послуг, що традиційно належать до ведення публічної влади.

- Регуляторно-правове забезпечення та інституціональна структура в сфері державно-приватного партнерства характеризується поліморфністю (різноманітність) форм, моделей і механізмів з притаманним їм утворенням двох типів моделей залежно від двох критеріїв: структури правового регулювання (стану нормативно-правової бази ДПП) і системи органів управління ДПП.
- Інституційна структура органу державного або державно-громадського управління в сфері державно-приватного партнерства в конкретній державі відображає пріоритети цієї держави у вищезазначеній сфері та залежить від рівня децентралізації.
- Надзвичайна важливість і ефективність інструменту державно-приватного партнерства стала причиною створення цілої низки міжнародних інституціональних структур, що надають допомогу урядам щодо успішного впровадження найкращої практики, забезпечення обміну досвідом ДПП, для всебічної підтримки та розвитку ДПП.
- В Україні для успішної реалізації механізмів ДПП необхідно: підвищувати кваліфікацію державного сектора щодо ДПП; вести професійний і відповідальний діалог із суспільством; здійснити адекватну інституціоналізацію ринку державно-приватного партнерства; здійснювати системну кваліфіковану роботу в напрямі удосконалення законодавства, розроблення і впровадження моделей ДПП з низьким рівнем ризиків, відпрацьовуючи методологію на пілотних проектах; виявити ступінь готовності країни та регіонів до впровадження ДПП; формувати інвестиційну привабливість країни та регіонів; виявити пріоритетні сфери застосування ДПП з урахуванням оцінки готовності до партнерства; здійснювати розроблення моделей ДПП, що збалансовують мотивацію учасників партнерства.

1. Артишевский М. В. Публично-частное партнерство как элемент концепции устойчивого развития / М. В. Артишевский, В. Ли // Молодой ученый. – 2016. – № 5. – С. 269–274.
2. Варнавский В. Г. Концептуальные экономические и правовые основы концессионной деятельности [Электронный ресурс] / В. Г. Варнавский. – Режим доступа: <http://www.lrex.ru/press/pub/polemika/13/var>.
3. Державно-приватне партнерство в контексті управління державними інвестиціями в Україні: Оцінка / N. Biletska, J.-H. Kim, M. Darcy, M. Dunne, I. Zapatrina. – Washington, D.C. : World Bank Group, 2016. – 77 с.
4. Державно-приватне партнерство в контексті управління державними інвестиціями в Україні: Оцінка // Міжнародний банк реконструкції та розвитку / Світовий банк, 2016. – 75 с.

5. Діагностичний огляд законодавства про Державно-приватне партнерство : посібник. Програма розвитку державно-приватного партнерства: USAID / від американського народу, 20 жовтня 2011.
6. Запатрина І. В. Как PPP инициатива UNECE может быть имплементирована в Украине : презентация [Электронный ресурс] / И. В. Запатрина // Украинский центр содействия развитию публично-частного партнерства. – Режим доступа: <http://www.ukrppp.com/ru/presentations>.
7. Зверев А. Развитие законодательства о ГЧП в Европе и СНГ: последние тенденции : презентация [Электронный ресурс] / А. Зверев // Украинский центр содействия развитию публично-частного партнерства. – Режим доступа: <http://www.ukrppp.com/ru/presentations>.

8. Матявина М. В. Государственно-частное партнерство: зарубежный опыт и возможности его использования в России: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.14 / Матявина Марианна Владимировна. – М., 2008. – 184 с.
9. Сазонов В. Е. Государственно-частное партнерство: гражданско-правовые, административно-правовые и финансово-правовые аспекты / В. Е. Сазонов. – М.: РУДН «Буки Веди», 2012. – 492 с.
10. Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». – Режим доступу: <http://www.presi-dent.gov.ua/documents/18688.html>; постанова Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
11. Farrugia C. Public-Private Partnership Agencies: A Global Perspective / C. Farrugia, T. Reynolds, R. J. Orr // Collaboratory for Research on Global Projects. – Stanford (CA, USA), 2008. – 43 p.
12. Ferrari G. F. Public-Private Partnerships in Italy / G. F. Ferrari // Partenariats public-privé: Rapports du XVIIIe congrès de l'académie internationale de Droit comparé / Sous la direction de François Lichère. – Bruxelles: Bruylant; Groupe De Boeck s.a., 2011. – 532 p.
13. Hodge G. Public-Private Partnerships: An International Performance Review / G. Hodge, C. Greve // Public Administration Review. – 2007. – Vol. 67. – P. 545–558.
14. Elsner B. Austria / B. Elsner // PPP in Europe. – London: CMS Legal Services EEIG, 2010. – P. 5–8.
15. Кеслер А. Я. Экономические основы государственно-частного партнерства: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / Кеслер Анна Ярославовна. – М., 2007. – 155 с.

1. Artyshevskyy, M. V. and Lee, W. (2016), «Public-private partnership as element partnership concept of sustainable development», *Molodoy ucheniy*, no. 5, pp. 269–274.
2. Varnavsky V. G. «Conceptual economic and legal bases of concession activity», available at: www.lrex.ru/press/pub/polemika/13/var.
3. Biletska, N., Kim, J.-H., Darcy, M., Dunne, M. and Zapatrina I. (2016), Public-private partnership in the context of the management of public investments in Ukraine: Assessment, D. C., World Bank Group, Washington, 85 p.
4. International Bank for Reconstruction and Development (2016), Public-private partnership in the context of the management of public investments in Ukraine: Assessment, World Bank, 75 p.
5. The diagnostic review of the legislation on public-private partnership: the manual. The program of public-private partnership: USAID (2011), From the American People.
6. Zapatrina, I.V. How the PPP initiative of UNECE can be implemented in Ukraine. Presentation materials, available at: www.ukrppp.com/ru/presentations.
7. Zverev, A.A. (2011), Development of PPP legislation in Europe and the CIS: recent trends. Material of the presentation, available at: www.ukrppp.com/ru/presentations.
8. Matyavina, M.V. (2008), «Public-private partnership: foreign experience and the possibilities of its use in Russia», *Dis. ... cand. Econ. Sciences*, 08.00.14, Moscow, 184 p.
9. Sazonov, V.E. (2012), Public-private partnership: civil law, administrative law and financial and legal aspects, Department of Administrative and Financial Law, Peoples' Friendship University of Russia, Moscow, 492 p.
10. Decree of the President of Ukraine on 12 December 2015 No. 5/2015 «On the strategy of the steel rozvitku» Ukraine – 2020», available at: www.presi-dent.gov.ua/documents/18688.html; Decision of the Verkhovna Rada of Ukraine for 11 March 2014 No. 26-VIII «About the Program for the Ministry of Education of Ukraine», available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
11. Farrugia, C., Reynolds, T. and Orr, R.J. (2008), Public-Private Partnership Agencies: A Global Perspective, Collaboratory for Research on Global Projects, Working Paper No. 39, Stanford (CA, USA), 43 p.
12. Ferrari, G.F. (2011), Public-Private Partnerships in Italy, Partenariats public-privé: Rapports du XVIIIe congrès de l'académie internationale de Droit comparé, Sous la direction de François Lichère, Bruylant; Groupe De Boeck s.a., Bruxelles, 532 p.
13. Hodge, G. and Greve, C. (2007), Public-Private Partnerships: An International Performance Review, *Public Administration Review*, no. 67, pp. 37–49.
14. Elsner, B. (2010), Austria, PPP in Europe. CMS Legal Services EEIG, London, pp. 5–8.
15. Kesler, A.Ya. (2007), «Economic bases of public-private partnership», *Dis ... kand. ... cand. Econ. Sciences*, 08.00.05, Moscow, 155 p.

Дата подання рукопису: 15.01.2017